

[eu och facket]

Rödgrön EU-politik på socialdemokraternas villkor

I de rödgröna partiernas uppgörelse om EU-politiken slår man fast att man "vill bättre skydda arbetstagares rättigheter i EU. [...] Det råder i dag en osäkerhet om hur den svenska modellen med kollektivavtal fungerar för företag som kommer hit från andra länder. Vi ser i dag tydliga exempel på att utländska företag konkurrerar med lägre löner och farliga arbetsmiljöer. Den fria förhandlingsrätten, konflikträtten och rätten att behålla den svenska kollektivavtalsmodellen ska alltid värnas. Kommissionens utlovade förordning mot social dumping måste innehålla garantier för att ge arbetsmarknadens parter i medlemsländerna rätt att förhandla fram löner och arbetsvillkor i enlighet med deras traditioner".

De rödgröna vill efter Lavaldomen "verka för att EU ser över sina regler, det så kallade utstationeringsdirektivet, för den som jobbar tillfälligt i ett annat EU-land. Delar av utstationeringsdirektivet bör revideras i syfte att garantera likabehandling av löntagare".

Vidare vill de rödgröna "att EU antar ett juridiskt bindande socialt protokoll som tydliggör att fackliga rättigheter såsom förhandlings- och konflikträtt samt rätten att teckna kollektivavtal gäller inom unionen. Rätten att vidta fackliga stridsåtgärder över gränserna måste göras till en lagstadgad rättighet i EU".

Att Socialdemokraterna nu ställer sig bakom

kravet på ett socialt protokoll kan ses som ett framsteg, men frågan är varför man inte gjorde gemensam sak med Vänsterpartiet och Miljöpartiet och krävde ett sådant protokoll som villkor för att godkänna Lissabonfördraget hösten 2008. Att nu kräva ett socialt protokoll är som att kasta in jätten i ugnen.

Såväl ett socialt protokoll som en revidering av utstationeringsdirektivet förefaller med gällande EU-fördrag och rådande politiska förhållanden i EU:s institutioner och medlemsländerna vara rena utopin.

Vad det gäller den rödgröna överenskommelsen om EU-politiken i övrigt kan man konstatera att den i allt väsentligt innebär att Miljöpartiet och [i synnerhet] Vänsterpartiet har anpassat sig till Socialdemokraternas alltsedan i början av 1990-talet verklighetsfrånvända EU-positivism.

Dagens Nyheters ledarredaktion skriver med illa dold förtjusning att Vänsterpartiet och Miljöpartiet fått ge upp ett flertal av sina EU-kritiska ståndpunkter: "Vänsterpartiet lägger sig platt i EU-politiken och MP fullföljer den omsvängning som partiet påbörjade hösten 2008 när man bestämde sig för att slopa kravet på EU-utträde."

Vänsterpartiet som i sitt partiprogram förespråkar att Sverige ska lämna EU ställer sig nu bakom att "Sverige ska vara en aktiv medlem i EU" och att "EU är en central arena som ger Sverige möjlighet att tillsammans med andra finna gemensamma lösningar på gränsöverskridande problem".

Gösta Torstensson

Bli med i Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk

Lavaldomen och EU:s utstationeringsdirektiv visar att EU är ett allvarligt hot mot den svenska arbetsmarknadsmodellen med konflikträtt och kollektivavtal, eller med andra ord ett grundskott mot de landvinningar som svensk fackföreningsrörelse gjort de senaste hundra åren.

Lissabonfördraget, den nya EU-grundlagen, innebär inget skydd för de fackliga rättigheterna såsom det hävdas från LO-ledningen och andra EU-entusiaster. Tvärtom så innebär Lissabonfördraget i praktiken att Lavaldomen och andra antifackliga EU-domar grundlagsfästs, dvs. de blir cementerade och opåverkbara för politiska beslutsfattare.

Och, som vanligt i EU-sammanhang, det kommer mera. Riksdagen har införlivat EU:s tjänstedirektiv i svensk lagstiftning, vilket medför att låglönekonkurrensen kommer att breda ut sig än mer. Regeringen har tillsatt en utredning med uppdrag att föreslå hur EU:s bemanningdirektiv ska implementeras i svensk lagstiftning. EU-kommissionen planerar ett säsongsarbetardirektiv som enligt LO:s Wanja Lundby-Wedin öppnar för "en total avreglering av arbetsmarknaden".

För att bjuda motstånd mot denna förödande utveckling har Folkrörelsen Nej till EU initierat ett tvärfackligt nätverk, Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk. Det är öppet för dig som är fackligt aktiv [eller bara medlem] och EU-kritisk. Det kostar ingenting och du behöver inte vara

medlem i Folkrörelsen Nej till EU [men det är inget hinder].

Nätverkets syfte är utbyte av information, kunskapsuppbyggnad samt att anordna och samordna olika aktiviteter. Nätverket har startat som en mejlgrupp för informationsspridning och med att producera ett digitalt nyhetsbrev. Vi kommer också efterhand att anordna seminarier, hearingar, studiecirklar etc, i egen regi eller i samarbete med andra organisationer. Nätverket har också kontakt och samarbete med andra fackligt inriktade EU-kritiska organisationer, såsom Fagbevaegelsen Mod Unionen i Danmark, Trade Unionists Against the EU Constitution i England, PAME i Grekland och Nei til EU:s Faglig utvalg i Norge.

Nätverket administreras av Gösta Torstensson, Folkrörelsen Nej till EU [och passiv medlem i Kommunal]. Du som vill bli med i nätverket mejlar gosta.torstensson@nejtill.eu.se.

Eva Anderzon, Kommunalarbetareförbundet
Jan-Erik Gustafsson, Fackförbundet ST
Jannika Fahlander, Handelsanställdas Förbund
Jannis Konstantis, Fackförbundet Seko
Kent Wahlberg, Livsmedelsarbetareförbundet
Maria Pohn, Vårdförbundet
Mats Norrstad, Lärarförbundet
Pie Blume, Fackförbundet Unionen
Minna Pyykölä, Journalistförbundet
Patrik Ljunggren, Transportarbetareförbundet
Peter Lilja, Industrifacket Metall
Rolf Axelsson, Hamnarbetareförbundet
Magnus Renman, Fackförbundet GS
Lars Lundberg, Byggnadsarbetareförbundet

Privatisera inte posten

Det var inte länge sedan när sammanslagningen av den svenska och danska Posten blev en verklighet. Vi postanställda trodde att samgåendet kan vara bra för att trygga Postens verksamhet, dvs. en bra service för allmänheten. Majoriteten av det svenska folket är nöjd med den service som Posten bjuder till egna kunder. Men nu kommer det den så kallade "Nya Postlagen". Enligt den nya lagen ska Postens uppdrag att sköta en nationell samhällsservice konkurreras ut.

Dessutom måste Posten öppet redovisa hur de sätter sina priser och detta kommer att skada posten som ett företag och dess personal (oss) som gör otroligt bra jobb. Den nya lagen öppnar posten för Marknaden. Och marknaden har inget intresse att ge bra service till allmänheten. Den vill vara tjäna grova pengar.

Hela det svenska folket bevittnar att alla de offentliga företag som marknaden tog över gick åt helvete. Kolla bara hur illa skolor, äldreboenden, SL, sjukhus och apoteket behandlas. Den borgerliga alliansen vet mycket väl att allmänheten inte gillar deras privatiseringar av den offentliga sektorn. Men de är envisa och fortsätter att genomföra deras politik som inte är bra för Sverige. Jag är säkert på att ny postlag är ett steg mot privatisering. Privatisering kommer aldrig att gynna det svenska folket. Den nuvarande regeringen respekterar inte de demokratiska reglerna. Vill man privatisera Posten då ska man fråga ägarna dvs. den hela det svenska folket. Men Maud Olofsson & co har bråttom att sälja hela den offentliga egendomen.

Privatisera inte Posten. Bevara Posten i statens regi för att marknaden inte kan ge full service.

Masood Punjabi

Foto: ANNE METTE

Foto: PATRIK PAULOV

Klasskamp i Sydeuropa

Den 29 juni gick grekiska arbetare återigen ut i en dygnslång generalstrejk i protest mot regeringens EU-dikterade nedskärningar i den offentliga sektorn. Generalstrejken var den femte sedan februari.

"Vi säger nej till den orättvisa, hårda, osolidariska pensionsreformen. Arbetarna och samhället kräver att deras sociala och ekonomiska rättigheter stärks, inte försvagas", skriver landets två största centralorganisationer GSEE och ADEDY i ett gemensamt uttalande.

Några dagar tidigare, den 25 juni, deltog omkring en miljon offentliganställda i Italien i en generalstrejk mot planerade åtstramningar motsvarande 25 miljarder euro, enligt landets största fackförening CGIL.

"Ingen förnekar att vi måste skära ned, men det måste vara rättvisa och framåtblickande nedskärningar. Det räcker inte med att bara skära i utgifterna", sade CGIL:s vice ordförande Susanna Camusso vid en demonstration i Bologna.

Spanien två största fackföreningar UGT och CCOO har utlyst en generalstrejk till den 29 september [då en europeisk protestdag med strejker och demonstrationer planeras]. Liksom i grannländerna är strejken en protest mot beslutade utgiftsminskningar samt mot en arbetsmarknadsreform som facken anser försämrar anställningstryggheten. Strejken ska pågå i 24 timmar.

Samtidigt har EU-kommissionens ordförande José Manuel Barroso vid ett möte med brittiska fackföreningsledare hävdade att Spanien, Portugal och Grekland kan "i praktiken försvinna som de demokratier vi känner i dag" till följd av skuld-krisen, enligt EU Observer.

Gösta Torstensson

Bemanningtrenden sprider sig i Europa

Antalet anställda i bemanningsbranschen i EU-länderna har mer än dubblats under de senaste tio åren. Under det sena 1990-talet och det tidiga 2000-talet luckrades arbetslagstiftningen upp i ett flertal europeiska länder och reglerna för att använda inhyrd arbetskraft blev liberalare. Överallt växer arbetsgivarnas intresse för flexibla anställningsformer och överlag tycks de utyrda tjäna mindre än de fast anställda.

I Belgien där bemanningsföretagen redan etablerat sig på arbetsmarknaden pågår en debatt.

– Det är en ökande trend att arbetsgivarna letar efter en mer flexibel bas för att få flexibla arbetskostnader, säger Matthieu Marin från de fackliga centralorganisationen SETCA.

Nu är andelen inhyrda på den belgiska arbetsmarknaden 2,49 procent och trenden växer.

I Estland är lagstiftningen om anställningsavtal relativt flexibel.

– Det gör det enkelt att göra sig av med oönskade arbetare, säger Harri Taliga, ordförande i Estonian Trade Union Confederation, EAKL.

– Med tanke på den höga arbetslösheten är det inte svårt att hitta en ny person. Bemanningsföretag är i allmänhet inte särskilt reglerade av lagsystemet, men företaget ska ge en fast lön som inte ska vara lägre än minimilönen.

I FINLAND HAR DEN FACKLIGA centralorganisationen FFC, finska motsvarigheten till LO, tagit strid mot bemanningtrenden. Anställningsförhållandena är osäkra och lönerna följer inte kollektivavtalet, uppger facket. Bemanningsföretagens personal är oftast inte fackligt anslutna och personalen har inte egna kollektivavtal. FFC menar att detta har lett till en situation där bemanningsanställda som kämpar för fast anställning eller andra rättigheter lätt blir utan uppdrag i framtiden.

I Tyskland gjorde butikskedjan Schlecker sig av med flera tusen anställda i vintras. De uppsagda tvingades ta anställning hos ett bemanningsföretag som hyrde ut dem till den gamla arbetsgivaren för lägre lön. En kvinna som jobbade på Schlecker berättar i ARD-TV att hon tjänade drygt 100 kronor i timmen som anställd och sedan fick byta till ett bemanningsföretag och göra samma jobb för under 70, och med sämre

semesterförmåner. Flera tusen Schleckeranställda har på samma sätt som kvinnan tvingats över till ett bemanningsföretag, som drivs av en tidigare personalchef på Schlecker.

Stora motdemonstrationer anordnades och den borgerliga regeringen har gått ut och fördömt att allt fler fasta anställningar görs om till tillfälliga för att kunna lönedumpa.

– Om det rör sig om missbruk eller att företaget kringgår lagen ska vi täppa till kryphålen, säger den kristdemokratiska arbetsministern Ursula von der Leyen.

I Polen är trenden att allt fler företag anställer folk genom bemanningsföretag. Regeringen vill förenkla lagstiftningen så det blir enklare för bemanningsföretag att etablera sig. Det finns en lag som reglerar bemanningsföretag sedan 2003. Den går ut på att det ska vara en temporär lösning som är kopplad till en specifik syssla. Tidsbegränsningen är 180 dagar under tre år. Lagen reglerar också vilken typ av arbete som får utföras. Det får inte vara riskfyllt eller ersätta en fast anställd. Fackföreningarna är emot att liberalisera lagstiftningen.

Storbritannien är det land i Europa som har högst andel inhyrd personal, 4,1 procent. Under en pågående strejk i höstas med över 100.000 postarbetare rundade arbetsgivaren Royal Mail fackets krav genom att kalla in 30.000 bemanningsanställda. Detta ledde till enorma protester och slutligen att facket anmälde arbetsgivaren till arbetsdomstolen.

För att bana väg för ökad rörlighet för bemanningsföretagen över nationsgränserna, lyckades EU, efter långvarigt motstånd från Storbritannien, enas om ett bemanningsdirektiv i december 2008. Direktivet syftar till att eliminera "omotiverade hinder" mot att anlita bemanningsföretag, såväl svenska som utländska. 2011 ska det vara genomfört i alla medlemsländer.

I Sverige har regeringen tillsatt en enmansutredning. Uppdraget har gått till Birgitta Nyström, professor i civilrätt vid Lunds Universitet.

– EU:s bemanningsdirektiv ger inga enkla och klara instruktioner om regelförändringar i Sverige. Innan direktivet kan bli verklighet måste flera komplicerade juridiska frågor lösas, säger Birgitta Nyström. Hon säger att det handlar om att hitta en lösning som fungerar i det svenska systemet, där kollektivavtal har en stor betydelse.

Gösta Torstensson

Delade uppfattningar om Lissabonfördraget

En ny Lavaldom är inte längre sannolik. Europadomstolen i Strasbourg och EU:s Lissabonfördrag har skapat ett nytt rättstillstånd, menar Jens Kristiansen, professor i arbetsrätt i Köpenhamn.

Det juridiska landskapet har förändrats.

– I dag skulle de svenska facken kunna gå till Europadomstolen och hävda att AD:s tolkning av Lavaldomen går för långt. Det skulle inte ändra på själva Lavaldomen, men ge en fingervisning för framtiden, säger Jens Kristiansen.

Hans beskrivning av ett nytt juridiskt landskap där en Lavaldom som den från 2007 inte längre är sannolik bygger på två händelser:

För det första: Europadomstolens avgörande 2008 i målet Demir och Baykara mot Turkiet har styrkt konflikträtten.

För det andra: Stadgan om grundläggande rättigheter i Lissabonfördraget ger ökad tyngd åt Europadomstolens i Strasbourg, något för EU-domstolen i Luxembourg att ta hänsyn till.

Fast den beskrivningen är inte oomtvistad.

Vid ett seminarium om Lissabonfördraget och den sociala dimensionen i EU som de danska

huvudorganisationerna arrangerade i Köpenhamn, stod Jens Kristiansen för den mest långtgående tolkningen av Lissabonfördragets betydelse.

Harald Børsting ordförande för danska LO var skeptisk:

– Det gläder mig att Jens Kristiansen säger att det går åt rätt håll, men det är inte helt enkelt att som facklig ledare sitta och vänta på att det skall lösa sig. Vi behöver en social klausul som försvarar förhandlingsrätten och strejkrätten i EU.

EN ANNAN INVÄNDNING KOM FRÅN Marlene Wind professor i statskunskap och chef för Center för europeisk politik vid Köpenhamns universitet.

Hon anser det inte för självklart att EU-domstolen kommer att underordna sig Europadomstolens avgöranden:

– Strasbourgdomstolen har ansetts stå högst i hierarkien, men man kan också föreställa sig att den rangordningen blir vänd upp och ned. Det finns en klar uppfattning i Luxemburg att man inte vill låta sig styras av utomstående, säger hon.

Jonas Malmberg, professor i arbetsrätt i Uppsala gör enligt Jens Kristiansen samma tolkning av Lissabonfördraget som han själv.

Det är Malmberg nästan enig om, men inte helt:

– Man kan alltid säga att EU-domstolens

De nya tolkningarna från Strasbourg

Rätten att bilda och ansluta sig till fackföreningar omfattar också rätten till kollektivförhandlingar med arbetsgivaren.

Det fastslog Europadomstolen för mänskliga rättigheter i Strasbourg i den 12 november 2008 med 17 röster mot 0 [nr 34503/97].

Avgörandet var riktat mot en turkisk domstol som hade ogiltigförklarat ett kollektivavtal för kommunalt anställda.

Ett halvår senare preciserade Europadomstolen att konflikträtten är en oskiljaktig del av förhandlingsrätten. Även det gällde ett turkiskt mål; ett förbud för statsanställda att delta i en utlyst endagsstrejk [Enerji Yapi-Yol Sen, nr 68959/01].

Europadomstolens nya tolkningar motiveras med rättsutvecklingen under senare, år bland

annat som den avspeglas i EU:s stadga om grundläggande rättigheter.

Det är stadgans artikel 28 som säger att arbetstagare och arbetsgivare har rätt att förhandla och ingå kollektivavtal på lämpliga nivåer, och att, i händelse av intressekonflikter, tillgripa kollektiva åtgärder för att försvara sina intressen, inbegripet strejk.

Lissabonfördraget gör stadgan juridiskt bindande även om själva texten inte ingår i fördraget – till skillnad från förslaget till en EU-författning som röstades ned i Nederländerna och Frankrike. Där fanns hela rättighetstexten med.

Men frågan kompliceras av att Lissabonfördraget samtidigt slår fast att stadgan innebär något nytt. I fördragets artikel 6 står:

”Bestämmelserna i stadgan ska inte på något sätt utöka unionens befogenheter så som de definieras i fördragen.”

Staffan Dahllöf

vägar är outgrundliga. Men det är ingen tvekan om att Lissabonfördraget innebär en hävstång i fall EU-domstolen vill justera sin tidigare ståndpunkt. Det är inte tvingande, men en möjlighet som står öppen, säger Jonas Malmberg.

Själv lutar han åt att nya formuleringar om social rättvisa i Lissabonfördraget målsättningsparagraf är nog så viktiga.

– Den tidigare kommissionären Mario Monti skriver i en rapport om den inre marknaden att de ändrade målsättningarna, och stadgan, tillsammans har skapat en ny rättslig kontext. Det har en av domstolens generaladvokater tagit fasta på. Det är viktigare än vad jag tror, säger Jonas Malmberg.

På seminariet om Lissabonfördraget i Köpenhamn var företrädare för de europeiska parterna mindre intresserade av nya juridiska tolkningar än de danska deltagarna.

Jørgen Rønne fra arbetsgivarnas paraplyorganisation Business Europe sade att han inte tror fördraget med stadgan om grundläggande rättigheter får någon större betydelse.

– Men det förvånar mig att den danska fackföreningsrörelsen är så intresserad av juridiska spetsfundigheter. Går man till Luxemburg så underminerar man det arbetsrättsliga systemet. Ärenden som inte går dit kan ju domstolen inte nå.

JOHN MONKS, GENERALSEKRETERARE FÖR Europafacket ETUC [på svenska EFS, Europeiska Fackliga Samorganisationen] var också måttligt intresserad av fördragstolkningar, men av andra skäl än Rønne:

– Om vi kan utveckla ett socialt Europa eller ej, beror inte på Lissabonfördraget. Det är inte oviktigt, men fördragstexter är inte en avgörande faktor. DDR hade för så vitt en utmärkt författning. Nu sitter vi fast med Viking- och Laval-domarna. Jag försökte få in ett socialt protokoll i Lissabonfördraget, men det gick inte. Nu får vi satsa på en ekonomisk dagordning som främjar investeringar och inte avregleringar och spekulation. Det blir vår huvuduppgift, sade han.

Staffan Dahllöf

Grekiska PAME tar strid mot EU och IMF

Grekiska PAME har haft ett hektiskt halvår. Elva generalstrejker har genomförts i protest mot vad som beskrivs som de hårdaste attackerna på arbetarklassen någonsin i Grekland.

– Ett är säkert: Om PAME inte fanns hade situationen för Greklands arbetarklass varit mycket värre.

Orden kommer från Giannis Tasioulas, ordförande för Byggnadsarbetarförbundets avdelning i Aten med 40.000 medlemmar. Vi möter honom och två andra grekiska fackliga aktivister, Giorgos Mastraggelis och Polyvis Tsirkas, i SEKO klubb 119:s lokal på Liljeholmens T-banestation i Stockholm.

De är inbjudna till Sverige som representanter för Alla arbetares militanta front [PAME] för att informera om utvecklingen i Grekland.

Uttalandet ovan om PAME:s betydelse är ingen överdrift. Organisationen är den drivande kraften i protesterna mot den socialdemokratiska Pasok-regeringens, EU:s och IMF:s ekonomiska stålbad.

– PAME har sedan december förra året organiserat elva generalstrejker. 5 maj samlade vår strejkdemonstration i Aten 100.000 personer. Samtidigt genomfördes demonstrationer i ytterligare 67 grekiska städer, berättar Giannis Tasioulas.

– Vi har sett många kvalitativa förändringar under den här perioden. Fler deltar i PAME:s aktiviteter och demonstrationer. Fack som inte är med i PAME har anslutit sig till vår linje. Fler kommer på möten där beslut om strejker tas.

ATT DET EKONOMISKA STÅLBADET väcker brett missnöje är en underdrift. Nedskärningarna i den offentliga sektorn slår hårt.

– Pasok genomför de hårdaste, mest barbariska åtgärder vi någonsin sett i Grekland, säger Giannis Tasioulas och ger några exempel:

Minimilönen sänks från 740 euro till 650 euro. Den trettonde och fjortonde månadslönen, som till delar kompenserat grekerna för deras låga löner, tas bort. Pensionerna sänks. Momsen höjs. Samtidigt sänks företagsskatten.

En fråga som varit central i den svenska debatten är grekernas ”privilegier”. Till exempel har påståendet att grekerna går i pension vid 53 år

eller till och med i 40-årsåldern upprepats gång på gång.

Stämmer det att grekerna inte jobbar en dag efter fyllda 53 år?

– Nej, den officiella pensionsåldern är 65 år, svarar Giannis Tasioulas. Det är sant att vissa har haft möjlighet att gå i pension tidigare, men de är få. Däremot har de som arbetar inom yrken med tungt och hälsofarligt arbete kunnat gå i pension vid 60 år.

Till denna grupp räknas byggnadsarbetarna. Giannis Tasioulas konstaterar att arbetsförhållanden på grekiska byggen är andra än på svenska. Arbetarskydd existerar inte. Det är mer av tunga lyft och klättrande i byggställningar. Byggnadsarbetarna toppar statistiken över arbetsplatsolyckor med dödlig utgång.

– Nu ska den tidigare pensionen tas bort. Men vilken 65-åring orkar med jobbet på byggena?

GIORGOS MASTRAGGELIS ÄR AKTIV I grekiska Transport och bussförare i lokaltrafiken i Aten. Han ger ytterligare ett exempel från den grekiska verkligheten.

– En bussförare kan gå i pension efter 35 års arbete. Den som jobbat oavbrutet sedan 18 års ålder kan alltså pensionera vid 53 års ålder, men pensionen blir då väldigt låg. Av 20.000 bussförare i Aten har kanske 30 eller 40 utnyttjat den möjligheten. Själv är jag 52 och har åtta år kvar innan jag arbetat 35 år.

Redan innan de aktuella försämringarna är den faktiska genomsnittliga pensionsåldern i Grekland 61,4 år. Det är högre än i många andra EU-länder. PAME:s representanter varnar för att många grupper, som ungdomar med flexibla anställningsformer, knappt kommer att få någon pension alls. Och de som väl får det kan få så lite som 360 euro i månaden.

För PAME:s del handlar den pågående kampen om två saker. Det ena är att göra motstånd mot de försämringar som genomdrivs av vad PAME kallar det svarta blocket, alltså regeringen, kapitalisterna, EU och IMF. Arbetarna ska inte betala krisen, ta pengarna från de rika istället.

Den andra och större uppgiften är att öka medvetenheten hos folket om behovet av ett systemskifte.

– Detta är en överproduktionskris till följd av anarkin inom det kapitalistiska produktionssystemet där målet är vinst, inte produktion utifrån folkets behov, säger Giannis Tasioulas. Vi

är säkra på att det kommer en mycket djupare kris efter denna, och då kommer ännu fler försämringar att drabba oss.

PAME har under det senaste halvåret allt tydligare tryckt på att samhället och ekonomin måste underställas folkets behov och kontroll. Krisen kan inte lösas inom det kapitalistiska systemets ramar.

Giannis Tasioulas talar om socialisering av de stora industrierna, transportväsendet och bankerna, om en centralt planerad ekonomi. Han är liksom flertalet av de ledande aktivisterna i PAME medlem i Greklands kommunistiska parti [KKE].

– Det finns grupper i PAME som inte är kommunister. Men vi förenas kring att vi ser kapitalismen som orsak till problemen och vi förenas kring en gemensam kamplinje mot monopolkapitalet och imperialismen. Det finns bara en väg att gå och det är total konfrontation mot detta system.

PAME och de arbetare som vågar ta strid kämpar dock under svåra förhållanden. I Grekland finns inga strejkkassor, så varje strejkdag betyder mindre pengar i plånboken. Att arbetsgivare hotar de anställda med uppsägning vid strejk är vanligt.

– Det är en svår tid för grekiska arbetare, säger Giannis Tasioulas. Därför ser vi inte de som tvingas arbeta eller de som inte övertygats att ansluta sig till PAME som strejkbrytare.

Det förekommer också rena provokationer. Under strejken 5 maj gjorde högerextremister ett försök att mana PAME-demonstranter att angripa parlamentet med våld. Brandbomben mot banken där tre bankanställda dog är ett annat exempel.

– Staten och kapitalet försöker utnyttja sådana metoder mot massdeltagandet i demonstrationerna, säger Giannis Tasioulas. De bankställdas död var ett slag mot arbetarrörelsen. Vi måste få människor att se vem som tjänar på sådana händelser.

Ökad medvetenhet är inte tillräckligt för att få till stånd ett systemskifte. Ett stort problem är att den fackliga organisationsgraden i Grekland endast är 30 procent. PAME arbetar på att bli starkare på arbetsplatserna, vilket strejkerna bidrar till. PAME försöker samtidigt nå nya grupper, som unga med osäkra anställningar och invandrare som saknar fackliga traditioner från sina hemländer.

Efter elva generalstrejker, landsomfattande demonstrationer, ockupationer av offentliga byggnader och andra aktioner väntar nya protester. De riktas inte bara mot de konkreta försämringar som nu står i fokus. En viktig fråga är att försvara den nuvarande kollektivavtalsmodellen, som överheten försöker sätta ur spel. En annan är att stoppa fortsatta privatiseringar av offentlig verksamhet.

Patrik Paulov

”Privatiseringarna hotar säkerheten”

”Vi kommer från Strukton Rail, vi vill diskutera säkerheten på våra arbetsplatser.” Arbetarna på tunnelbanan i Stockholm tar modet till sig och kliver rakt in i regeringskansliet. De vill efter vinterns dödsolyckor få svar på sina frågor om arbetsmiljö, säkerhet och privatiseringar

Några signalvästar blänker till i folkvimmel. Tre personer korsar Mäster Samuelsgatan i Stockholm City. De kliver in i Näringsdepartementets röda tegelbyggnad, letar sig fram över innergården och går fram till vakterna i receptionen.

– Vi kommer från Strukton Rail, säger lokföraren Mats Nordlund, som är med i Folkrorelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk. Vi har fått tid klockan ett. Vi vill diskutera säkerheten på våra arbetsplatser mot bakgrunden av de senaste årens privatiseringar och marknadsanpassning. Vi har med oss ett uttalande med hundra namn!

Arbetardelegationen får sitta ner och vänta några minuter. Ove Hettman är banarbetare och huvudskyddsombud. Monica Buskas och Mats Nordlund är båda lokförare. Alla är anställda hos entreprenören Strukton Rail på spårunderhållet i Stockholms tunnelbana.

– Hur många jobbar på ett sånt här departement, undrar Monica Buskas när hon betraktar ämbetsmän och kontorspersonal som springer fram och tillbaka med portföljer och lunchpaket i händerna.

– Vad gör de egentligen? frågar sig Ove Hettman. Jag har aldrig gjort en sån här uppvaktningsförut. Det här är första gången jag är här.

– Vi gjorde en liknande grej på nittioalet, berättar Mats Nordlund. Då ville de inte ta emot oss. Nu har de åtminstone sagt att de ska lyssna på våra synpunkter.

ARBETARNA HAR GODA SKÄL ATT SÄGA ifrån. I vintras omkom två arbetare på järnvägen respektive i tunnelbanan. I början av juni drabbades ytterligare två varav en avled. Makthavarna borde vara kloka nog att träffa dem som dagligen står mitt uppe i verksamheten.

Strax efter ett infinner sig kanslirådet Niklas Lundin, affärsmässigt klädd i svart kostym. Han hälsar i god ton på besökarna. Delegationen från spårunderhållet försvinner upp i departementskorridorerna. Efter en timmes uppvaktnings

Foto: GÖSTA TORSTENSSON

kommer den åter ner i entrén. På ett intilliggande kafé summeras arbetarna samtalen med byråkrattens företrädare.

– Det är klart att upphandlingarna leder till stress, tycker Mats Nordlund. Det borde dom begripa. Entreprenörerna tävlar med varandra om lägsta möjliga priser. För oss innebär det lite personal, mycket övertid och fler arbetsuppgifter. Vi får ta över arbetsledningens jobb.

Alla i gänget menar att det tas alldeles för lite hänsyn till säkerhet och ”mjuka parametrar” då Storstockholms lokaltrafik, SL, gör sina upphandlingar. Det har varit många fler incidenter än de dödsolyckor som uppmärksammats i media den sista tiden.

– Det är många som slutar med en ny entreprenör, fortsätter Mats Nordlund. Löne- och anställningsvillkoren kanske blir sämre. Därför är det mycket nytt folk som kommer in. Ibland tar de in personal från bemanningsföretag. De kanske inte alls känner till rutinerna.

– De som jobbar åt underentreprenörer har alldeles för kort utbildning, poängterar Monica Buskas. De saknar praktisk spårerfarenhet. Det räcker inte med att snabbutbildas för en bestämd arbetsuppgift. Man måste veta hur det är och ser ut ute på banan också.

Båda ger flera exempel på riskfyllda situationer som kunnat leda till allvarliga tillbud. Det är

trångt i tunnelbanans alla tunnlar. Marginalerna är små och ibland finns det bara skyddsutrymmen på ena sidan spåret. Alltså krävs god spårkännedom och yrkeserfarenhet.

– Dessutom är det oklart vem som egentligen bär ansvar, säger Monica Buskas. Systemet med underentreprenörer i flera led har alldeles för många grenar. Ju längre ut i grenverket man kommer desto sämre översyn.

– Det är olika skyddsombud för olika entreprenörer, förklarar Mats Nordlund. Men ofta går verksamheterna i varandra. Ta en stor vagnhall som exempel. Vem är det egentligen som har ansvar för vad då det är flera företag som är inblandade.

I botten är det regering och riksdag som med lagstiftning som öppnat dörren för den nyliberala avregleringsvägen. Låt sedan vara att borgarna i Stockholmsområdet är extremt blåa och alltid ska vara värst. I bakgrunden spökar i sin tur EU och den inre marknaden. Arbetarna ställer bara politiken mot dess praktiska konsekvenser.

– Upphandlingarna gynnar inte nyinvesteringar, tycker Ove Hettman. Anbudstiden brukar vara på fem år. Men hos oss kan det ta flera år att bara utveckla och köra in nya lok och arbetsmaskiner. Anbudstiden hinner gå ut. Resultatet blir att vi får jobba med gamla grejor.

MEN MATS NORDLUND, MONICA BUSKAS och Ove Hettman fick dåligt gehör för sina argument för en samhällsägdd kollektivtrafik i offentlig regi. De sakkunniga tjänstemännen på Näringsdepartementet antecknade flitigt men gör till slut ändå som deras chefer säger.

– Inga etablerade politiker vill ändra på det nuvarande systemet, konstaterar Mats Nordlund. Vi talade ständigt om att kollektivtrafiken borde vara helt och hållet samhälleligt ägd. Men den politiska enigheten för privatisering och marknadsanpassning tycks vara oåterkallelig.

– Storstockholms Lokaltrafik håller på att förvandlas till en ren beställarorganisation, avslutar Ove Hettman. Allt läggs ut på entreprenörer och underleverantörer i flera led. Av tusentals anställda blir bara 150 kvar!

Men arbetarna i Stockholms tunnelbana har ändå sagt ifrån och gett uttryck för sina åsikter. Det borde fler göra. Hade de tvekat och stannat kvar i sina fikarum hade högerpolitiken fått stå opåtalad. Nästa gång blir de flera.

Johan Wiman

Euromotståndet i Sverige är rekordstort

Hela 60 procent av svenskarna skulle rösta nej och 28 procent skulle rösta ja vid en folkomröstning om euron. 12 procent är osäkra.

De senaste åren har de svenska eurosympatierna legat ganska konstant. Ja-sidan har legat på mellan 30 och 40 procent, medan nej-sidan har haft stöd av kring 50 procent av det svenska folket.

Från och med 2008 började dessa kurvor att närma sig varandra och i november förra året, för första gången sedan 2002, var fler för att skrota kronan än emot.

Men nu svänger opinionen igen och det häftigt. På ett halvår har folkets inställning gått från ja till euron till ett rekordstort motstånd.

Även männen, som traditionellt är mera positiva till euron, är skeptiska: 58 procent säger nej och 31 procent ja. Bland kvinnorna är motståndet ännu större: 62 procent säger nej och 24 procent ja.

Krav på kollektivavtalslöner strider mot EU-rätten

Botkyrka kommun, söder om Stockholm, har vid upphandling av skötseln av kommunens parker och andra markanläggningar ställt krav på att entreprenören ger de anställda villkor som motsvarar dem som gäller i kollektivavtal.

Kommunen vill dessutom att leverantören förbinder sig att anställa en arbetslös ungdom som trainee per entreprenadområde.

I ett aktuellt beslut hävdar Konkurrensverket att kommunens upphandlingskrav strider mot EU-rätten. Konkurrensverket menar att det enda krav som kommunerna kan ställa vid upphandling är krav på minimilön.

EU har sammanlagt tre direktiv vad gäller offentlig upphandling vilka har implementerats i Sverige genom lagen om offentlig upphandling [LOU].

[eu och facket] är ett nyhetsbrev för folkrörelsen nej till eu:s fackliga nätverk. ansvarig utgivare: jan-erik gustafsson. redaktör: gösta torstensson. adress: rondovägen 312, 142 41 skogås. tfn: 08-771 43 79. e-post: gosta.torstensson@nejtill.eu.se.

folkrörelsen nej till eu är en partipolitiskt obunden medlemsorganisation. adress: pölgatan 5, 414 60 göteborg. e-post: kansli@nejtill.eu.se. hemsida: www.nejtill.eu.se.